

SOROSI ARMUST TARGAKS: Teise kursuse tüdruk Zane Melgalve usub, et SSE Riga maailmakuulsate meeste nimelistes auditooriumides antakse Lätimaa parimat majandusharidust.

Riia majanduskool ootab Eesti

Eesti riik ei pea vajalikuks toetada rootslaste asutatud rahvusvahelist Riia majanduskooli, kus kümnendik õpilast

Ede Schank

ede@ekspress.ee

Stockholm School of Economics Riia kool (SSE Riga) on Baltimaade majandusringkondades kõva sõna. Kohalike tööandjate jaoks on kooli diplom sama hea kui mujal maailmas Harvard Business Schooli või London School of Economicsi lõputunnistus.

Kolme aastaga omandab rahvusvahelistele standarditele vastavat majanduskõrgharidust Riias 331 üliõpilast, nendest eestlasi 33. Igal aastal võtab kool vastu 115 tudengit kolmest Balti riigist. Kohti jahib üle pooleteise tuhande õpilase. Eestist võetakse aastas 15 tudengit.

Õpilased ise ei maksa oma

õpingute eest sentigi. Kooli rahastavad Rootsi ja Läti riik. Lisaks majandab kool ennast eraisikute toetustest. Näiteks filantroobid **George Soros** ja **Peter Wallenberg** on toetusraha eest saanud Riia koolis nimelised auditooriumid.

Praegu on paika pandud rahastamiskava järgmiseks seitsmeks aastaks. Aastateks 2003–2010 eraldab Läti valitsus 75 miljonit krooni. Rootslased annavad pisut rohkem, umbes 85 miljonit. Tulevik on aga segane.

Rahastamine ummikus

Kool asutati Riiga 1994. aastal. Siis lepitati rootslastega kokku, et 2003. aastal võtab Läti kooli haldamise üle. Lätlaste lootused saada tuge eestlastelt ja leedulas-

telt pole aga õnneks läinud. Läti haridusministeerium on mitu korda pöördunud Eesti valitsuse poole palvega saada Riia koolile rahalist toetust. Mullu suvel naabermaade kolleegidele saadetud kirjas märgib Läti haridusminister **Karlis Greiškāns**, et kolmandik kooli õpilastest on naaberriikide kodanikud. "Seega palun teil veel kord kaaluda osalemist kooli tulevases finantseerimises," kirjutab ta.

Mailis Rand uuris seepeale, millistest summadest on jutt. Läti ministeerium pole järelepärimisele tänaseni vastust saatnud. Eesti ja Leedu pole ka midagi lõplikku öelnud.

SSE Riga asepresident **Gunar Ljungdahl** ütleb, et tema teada on Eesti haridusministeerium andnud nõusoleku maksta

iga SSE Riga õpilase eest sama palju raha, kui kulub Eestis ühe majandustudengi koolitamiseks.

"Mingeid kohustusi meie jaoks mustvalgel kirjas pole," nendib haridusministeeriumi välissuhete talituse peaekspert **Inga Kukk**. "Otsuste tegemiseks oleks pidanud saama rohkem infot."

Tudengid maksku ise

Riigi kulul majandushariduse saajate osakaal on viimastel aastatel kõvasti vähenenud. Tartu ülikoolis asus tänavu majandusteadust õppima 159 tudengit. Neist vaid kolmandiku eest maksab riik. Majandusüliõpilase "pearaha" on 33 000 krooni aastas. Riik ei telli ülikoolidelt mitte sisseastujaid, vaid bakalaureusi ja magistreid. 3+2 süsteemis

maksab majandusmagister Eesti riigile 165 000 krooni.

Riik peab vajalikuks raha anda pigem bioteadustele ning tehnika- ja tootmisaladele. Sel õppeaastal said esimest korda riiklikke stipendiume doktorandid, kes õpivad välisülikoolides erialadel, mida Eestis ei õpetata. Ministeeriumi eelarves on selleks 2,5 miljonit krooni. Välismaale läks 17 doktoranti.

Haridusministeeriumi hinnangul oleks kõige mõistlikum kehtestada Riia koolis õppemaks, mida tudengid saaksid tasuda õpelaenuga. Majandust ja juurat õppivad tudengid arvestavad, et neid ootavad kooli lõpetades kõrgepalgelised töökohad. Õpingute eest võiksid nad maksta ise oma tulevase teenistuse arvelt, on ministeeriumi seisukoht.

UHKE MAJA: Majanduskool asub Riia südalinnas juugendkvartalis.

It tuge

stest on eestlased.

Teise võimalusena pakkusid eestlased Riia kooli rahastamiseks välja rahvusvahelise fondi loomise. Suur-ettevõtted maksaksid fondi mingi summa ning saaksid "vastutasuks" lõpetajad endale tööle.

Gunnar Ljungdahl sõnul on kooli fondi asutamise plaani võtnud. Fond võtaks 2010. aastast, kui Rootsi riigi antud raha otsa saab, kooli rahastamise üle. "Seni toimub raha kogumine Skandinaaviamaades, Balti riikides, USAs ja Saksamaal," lisab Ljungdahl.

Tundmatu välisülikool

Sõel Riiga õppima soovijatele on väga tihe. Keskkoolilõpetaja ainult headele riigieksamitulemustele lootma jääda ei saa. Sissesaamiseks tuleb läbida karm teadmisteproov – matemaatika, loogika, inglise keele

Firmad jahivad tudengeid

Enne viimaseid kevadisi ponnistusi ja lõputöö kirjutamist saavad SSE Riga tudengid langetada valiku tulevase töökoha kasuks otse kooli fuajees.

Tudengid ei pea ise käima ettevõtete ukse kulutamas ja end tööle või suvepraktikale pakkumas. Kooli mure pole ainult diplomi andmine, vaid ka lõpetajatele töökoha tagamine.

Igal aastal on esindatud suuremad Lätis esindatud rahvusvahelised konsultatsioonifirmad ja pangad – PriceWaterhouseCoopers, Ernst & Young, KPMG ning Hansabanka, Unibanka, Suprema ja Vereinsbank. Kooli toetajana on tavapäraselt esindatud ka Procter & Gamble, mille Baltikumi peakorter asub Riias. Kõigis neis töötab juba vähemalt mõni SSE Riga vilistlane.

Nagu igasugustel messidel, on ka siin ettevõtted seadnud üles end tutvustavad boksid. Lisaks räägib igal pooltunnil auditooriumis mõne firma esindaja oma tööandjast lähemalt. Tudengid saavad esitada küsimusi ja suurema huvi korral kas või sealsamas tööintervjuu kokku leppida. Päeva ametliku osa lõpetab firmade ja tudengite arutelu, kas SSE Riga lõpetajatele üldse leidub tööjõuturul konkurente.

Et kasu sellisest päevast oleks võimalikult suur, ei korralda üritust kooli juhtkond, vaid tudengid ise. Teise kursuse tudeng **Martti Muna** on eestlaste aktivist. Ürituse korraldamine tähendas talle mitu nädalat tõsist tööd. Saadud kogemust hindab korraldaja kõrgelt ja on ise tulemusega rahul. "Tänavu õnnestus saada parim valik ettevõtteid," tõdeb ta.

Ürituse korraldamine tähendas algatuseks kümneid telefonikõnesid Eesti firmadele. Tänavu oli näiteks kavas esimest korda kutsuda kohale kinnisvarafirmad. Neilt sai Muna siiski kuulda vaid äraütlemisi. "Põhiliselt öeldi, et nad pole töötajaskonna suurendamisest huvitatud."

Ettevõtliku noormehe enda töökogemus pärineb suvisest kohustuslikust praktikaperioodist. Tartust pärit Muna töötas suvel kodulinna kondiitritooteid valmistavas firmas Pere Leib müügidirektori assistendina. "Teha tuli kõike alates dokumentide koostamisest kuni müügiputkade kavandamiseni."

TULEVIKUTEGIJA: Martti Muna on üks mõnekümnest eestlasest, kes saab lätlaste ja rootslaste kulul hea hariduse.

test ja essee ning nende eduka sooritamise korral ka vestlus kohapeal. Kui katsed kehvasti lähevad, siis oma raha eest õppima ei pääse. Sellega tagatakse ühtlaselt kõrge tase. Õppurid peavad suutma kolme aastaga läbida 188aainepunkti programmi. Vilistlased leiavad töö enamasti finants-, nõustamis- või IT-alal. Haridusministeerium ei tea seltest midagi. "Eks iga kool tahab väita, et tema õpilased on kõige paremad," ütleb Inga Kuk. Ülo Adamson lõpetas Riia kooli 1999. aastal ja sai aasta hiljem Stockholmist magistrikraadi. Nüüd töötab ta investeerimispanga Trigon konsultandina Poolas. "Seda kooli hindab kõrgelt Skandinaavia ärieliit, kes kontrollib ühtlasi suurt osa Eesti ettevõtetest. Tartu ülikoolist tulles olnuks märksa raskem tööd otsida, kuna oleks pidanud konkureerima

hulga tudengitega, kellel on samasugune CV"

Kui Eestis ei teata SSE Riga suurt midagi, siis Lätis on kool väga kõva sõna. "Eks tööandjad ikka eelistavad meie kooli," teab teise aasta üliõpilane **Zane Melgalve**. Ta tahab kolmandal aastal spetsialiseeruda rahandusele ja marketingile ning loodab minna tööle mõnda rahvusvahelisse reklaamifirmasse.

"Meil on põhimõte, et uute töötajatena üle poole SSE Riga vilistlast ei võta," ütleb rahvusvahelise konsultatsioonifirma Ernst & Young Läti kontori partner **Neil Jennings**. "Uued töötajad viime kõik koos kõigepealt kaheks nädalaks Hispaaniasse. Tulemuseks on seltskonna võrdsustunud enesehinnangud – teiste koolide lõpetanutel tõusnud ja SSE Riga lõpetajatel langenud normaalsele tasemele."